

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Hatay Mustafa Kemal University Journal of the Faculty of Education
Yıl/Year: 2018 ♦ Cilt/Volume: 2 ♦ Sayı/Issue: 3, s. 1-20

Sınıf Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Öğrencilere İlişkin Algıları: Metaforik Bir Çalışma

Prof.Dr. Abdurrahman EKİNCİ

Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
aekinci74@yahoo.com

Sabahattin SÜMER

Prof.Dr. Aziz Sancar Bilim ve Sanat Merkezi, Sınıf Öğretmeni
sumersabahattin@yahoo.com

Serdar BOZAN

Mardin İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Okul Müdürü
s.bozan@hotmail.com

Ufuk ÇETE

Mardin İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Okul Müdür Yardımcısı
ufukcete@hotmail.com

Özet

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere ilişkin algılarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma evrenini 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında Mardin ili Artuklu ilçesinde bulunan resmi ve özel okullar oluşturmuştur. Çalışma örneklemini ise bu okullarda görev yapan 210 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Veriler form kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme tekniklerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuş, analiz birimi olarak cümleler seçilmiş ve tablolara aktarılarak tema, metafor ve frekanslarla birlikte sunulmuştur. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda 107 metafor ve 14 tema üretilmiş olup, sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere yönelik olarak en çok "maden" metaforunu kullandıkları bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Öğrenciler, Metafor, Sınıf Öğretmeni

Abstract

This study was conducted to determine the perceptions of the primary school teachers about the gifted students. In the 2017-2018 academic year, the study population was formed by official and private schools located in Artuklu district of Mardin province. The study sample consisted of 210 primary school teachers working in these schools. Phenomenology was used in the study. Data were collected using form. Maximum diversity sampling technique was used in the research. Collected data were subjected to content analysis, sentences were selected as the unit of analysis and transferred to tables and presented with theme, metaphor and frequencies. 107 metaphors and 14 themes were produced as a result of the analysis of the data obtained in the study and it was found that the primary school teachers mostly use metaphor of "mine" for gifted students.

Keywords: Gifted Students, Metaphor, Primary School Teacher

Giriş

Üstün yeteneklilik kavramı birçok eğitimci tarafından farklı tanımlanmış ve farklı parametrelerle açıklanmaya çalışılmıştır (Bilen, 2011). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler, zekâ düzeyi, öğrenme hızı, akademik bilgi düzeyi gibi konularda yaşitlarından belirgin özelliklerle ayrılmaktadırlar (Summak, Çelik-Şahin, 2014). Üstün yetenekli öğrenciler yaşitlarına göre genellikle daha erken ve hızlı gelişim göstermektedirler. Üstün yetenekli öğrencilerin akranlarına göre en hızlı ilerleme kaydettikleri alan zihinsel gelişimleridir (Çitil, Ataman, 2018). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi 'ne göre ise üstün yetenekli öğrenci/çocuk, "zekâ, yaratıcılık, sanat ve liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği uzmanlar tarafından belirlenen çocuk/öğrenci" biçiminde tanımlanmıştır (MEB, 2007). Üstün yetenekli çocuklar, diğer normal çocuklardan daha hızlı, önce ve farklı biçimde öğrenirler. Normal çocuklar için hazırlanan metotlar üstün yetenekli çocukların eğitimi için yetersiz kalmaktadır (Okur ve Özsoy, 2013). Bilidiren ve Türkkan (2013) mevcut tanımlamalara rağmen üstün yetenekli öğrencileri genellemenin zor olduğunu ve bu durumun o öğrencilerin özellikleri ve ihtiyaçlarının kendilerine özgü olmasından kaynaklandığını belirtmektedirler. Bu kapsamda üstün yetenekli bir çocuğun en az bir yetenek alanında yaşitlarının üstünde performans sergilemesi gerekmektedir. Ancak yukarıda da değinildiği üzere bu öğrencilerin genel özellikleri kişiden kişiye ve yaşadıkları çevreye göre değişkenlik gösterebilmektedir (Çitil, Ataman, 2018). 1991 yılında toplanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Konseyi, Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Komisyonu Raporunda, "üstün zekâ" ve "üstün özel yetenek" kavramları "üstün yetenek" başlığı altında toplamıştır (MEB, 2013). Milli Eğitim Bakanlığı'nın güncel yayınlarında ise bu kavram özel yetenekli birey olarak kullanılmaktadır (MEB, 2017). Özel yetenekliliğin tanımının evrimi ve dönüşümü toplumsal değişimler, araştırma sonuçları ve teorileri ile özel yetenekli olarak tanımlanan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan program seçeneklerinden etkilenmiştir (Moore, 2009). Üstün yetenekli çocuklarla ilgili en önemli konuların başında farklılığı fark edilen çocukların yeteneklerini geliştirebilmeleri için düzenli ve sistemli bir eğitimin oluşturulması gerekliliğidir (Metin, Şenol ve İnce, 2017; Çapan Eraslan, 2010). Zira, genel eğitim programları üstün yetenekli çocukların gelişimi için ihtiyaca cevap vermekten uzaktır (Ekinci, 2002). Brown ve Stambaugh da (2014), üstün yeteneklilere yönelik eğitimde en önemli sorunun, söz konusu niteliklere sahip çocuklara okulda veya farklı kapsamlarda verilecek eğitime dair müfredat ve program eksikliği olduğunu ifade etmektedir. Farklı kültürel ve sosyoekonomik geçmişlerden gelen öğrencilere hizmet etme ihtiyacı, eşitlik ve mükemmellik hedefleri arasında uyum arayışında olan üstün yeteneklilerin eğitiminin temelini oluşturur (Moon ve Brighton, 2008). Üstün yeteneklilerin eğitiminde genellikle hızlandırma, gruplama ve zenginleştirme modelleri kullanılmaktadır (Çetin, Özyürek, 2015).

Özel yetenekli öğrencileri tanılamak için uygulanan prosedürler muhtemelen bu alanda konu hakkında en çok tartışılan ve yazılan konuların başında gelmektedir (Brown, Renzulli, Gubbinse, Siegle, Zhang ve Chen, 2005). Özel yetenekli öğrencilerin tanılanması sürecindeki değerlendirme konusu da uzun yıllardır tartışılmaktadır (De Wet ve Gubbins, 2011). Farklı öğrenme ihtiyaçları bulunan üstün yetenekli çocukların tanılanması ve çocuğun sahip olduğu özelliklere göre yönlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Üstün yetenekli çocuklara ilişkin tanılama yapılırken, çocukların davranışlarının, ilgilerinin ve erken gelişim gösterdikleri alanların gözlemlenmesi gerekmektedir (Gömlüksiz, Kan, Öner, 2012). Tarihsel açıdan bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin tanılanması zeka testlerine sıkı bir şekilde bağlanmıştır (Brown, Renzulli, Gubbinse, Siegle, Zhang ve Chen, 2005). Türkiye'deki mevcut uygulamalarda da üstün yetenek tanısı alınmasında ve bu öğrencilerle ilgili yerleştirme kararlarının belirlenmesinde zekâ bölümünün temel alan geleneksel yaklaşımın hâkim olduğu görülmektedir (Çitil, Ataman, 2018). Öğrencilerin son zamanlardaki başarılarının öğretmenlerin tanılama sürecindeki kararları üzerinde etkili olduğunu belirten Neber (2004), buna ek olarak okul başarılarının bilişsel ve bilişsel olmayan

özelliklere genelleme eğilimlerinin olduğunu ifade etmektedir. Tanılama sürecinde gözden kaçan bir birey bile önem arz etmektedir. Bu nedenle tanılamanın yapılmasında farklı kaynaklardan yararlanılması, disiplinler arası bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir (Çetin ve Özyürek, 2015). Almanya’da öğrenci tanılması ile ilgili bilgi veren Neber (2004), öğrencilerin kabul sürecinin büyük bir çoğunlukla öğretmenlerin öğrencileri aday gösterme esasına dayandığını belirtmektedir. Farklı ülkelerde de öğretmenlerin tanılama sürecinde temel belirleyici unsur olduğunu söylemek mümkündür (McBee, 2010; Salvia, Yseeldyke ve Bolt, 2010). Türkiye’de de Bilim ve Sanat Merkezlerine öğretmenlerce aday gösterilen öğrencilerden, MEB tarafından gerçekleştirilen bireysel değerlendirmeler sonucunda başarılı olanlar, eğitim almaya hak kazanırlar (Çalışkan, 2017). Özel yetenekli öğrencilerin eğitime yönelik günümüze kadar yapılan çalışmalara bakıldığında Selçuklular döneminde Nizamiye Medreseleriyle başlayan bu süreç Osmanlılarda Enderun Mektebi ile devam etmiş Cumhuriyet Döneminde de çeşitli merhalelerden geçerek 1995 yılında ilk Bilim Sanat Merkezi’nin açılması ile devam etmiştir (MEB, 2013). Bu amaçla Millî Eğitim Bakanlığına bağlı, üstün yetenekli çocuk/öğrencilerin eğitim-öğretim amacına yönelik açılan bilim ve sanat merkezlerinin kuruluş, usul ve esaslarını kapsayan yönerge (MEB, 2007) yayımlanmıştır. Hâlihazırda, Türkiye’de kamu sektöründe üstün yetenekli bireylerin eğitimi üç farklı model kapsamında sürdürülmektedir. Bunlar özel okul (Fen liseleri), genel eğitim sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olarak veya okul dışı merkezler (Bilim ve Sanat Merkezleri) kapsamında verilen eğitim hizmetleridir (Şahin, Şahin, 2013). Ancak, Fen liselerinin üstün yeteneklileri tanılamaya yönelik bir çalışmaya dayalı olmaması, merkezi düzeydeki sınav başarısını esas alması bu bağlamda tartışılmaktadır. Bu bakımdan Fen liselerinin üstün yetenekli öğrencilerden ziyade, söz konusu sınavlarda üstün başarı gösterenlere yönelik kurumlar olduğunu söylemek mümkündür.

Öğretmenlerin tüm çocukları, özellikle de küçük çocukları sahip oldukları potansiyelin en üst sınırına ulaştırmadaki rolleri, araştırma literatüründe artan oranda ilgi çekmektedir (McBride, 1992). Özel yetenekliler ile ilgili alanyazını, öğretmenlerin yetenekli öğrenciler için etkili bir şekilde aday gösterme sorunlarının altını çizmektedir (Neumeister, Adams, Pierce, Cassidy, Dixon, 2007) Öğretmenler, yetenekli öğrencileri belirlemekten birinci derecede sorumlu kişilerdir. Öğretmenlerin yetenekli çocukların farklılıklarını anlayabilmeleri, bu çocukların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalarına ve olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmalarına bağlıdır (Çapan Eraslan, 2010; Çitil, Ataman, 2018). Buna karşın öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılanması ve özelliklerine dair hizmet öncesi ve hizmet içi düzeyde yeterli düzeyde bir eğitim almadıklarını söylemek mümkündür (Pierce, Adams, Neumeister, Cassidy, Dixon & Cross, 2007). Bu bakımdan öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciyi nasıl anladıkları, inanç ve beklentilerinin yetenek geliştirme ile ilgili sınıf uygulamalarını nasıl şekillendirdiğine daha yakından bakılması önem taşır. Öğretmenin özel yetenekli öğrenciye ilişkin algısı ve öğrencilerinin yetenekleri hakkındaki inançları, ilkokul sınıflarında tanılama ve yetenek geliştirme uygulamaları ile ilgili kritik önem taşıyan alanlardır (Moon ve Brighton, 2008). Bu nedenle, öğretmenlerin özel yetenekli öğrenci adaylarına özel programlar için seçimlerini etkileyen inançlarını, kalıp yargılarını, önyargılarını ve beklentilerini araştırmak önemlidir (Siegle, Moore, Mann, Wilson, 2010). McCoach ve Siegle (2007)’e göre üstün yetenekli öğrenciler ve eğitimlerine ilişkin öğretmen davranışları ve algılarına dair birtakım çalışmalar yapılmış olmasına rağmen, konu halen netleşmiş değildir. Üstün yetenekli öğrencilerin tanılama sürecine dahil olabilmeleri için başrolde olan öğretmenlerin bu öğrencilere yönelik algılarının bilinmesi öğretmenlere bu konuda verilecek eğitimlerin içeriğinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Moore (2009) metaforları öğretmenlerin algıları ile uygulamaları arasında bağlantı kurmak için kullanılan analitik bir araç olarak görür. Metaforların bu etkisinden dolayı metaforik bir çalışma tercih edilmiş olup bu çalışma ile sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere ilişkin sahip oldukları metaforların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) deseni ile gerçekleştirilmiştir. Olgubilim deseni bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma gurubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Mardin ili Artuklu ilçesinde sınıf öğretmeni olarak görev yapan 637 kişi arasından amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum örnekleme yolu ile seçilen 210 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Maksimum çeşitlilik örneklemesindeki amaç, görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu nedenle ilçe sınırları içerisinde yer alan tüm ilkokullara ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın yapıldığı okullarda öğretmenlere formlarla ilgili kısa bir bilgilendirme yapılmış, ardından formların doldurulması için ya yeteri kadar süre tanınmış, ya da okul idaresi aracılığıyla sonradan toplanmıştır. Toplanan veriler sürekli birbiriyle karşılaştırılmış, yorumlanmış ve kavramsallaştırılarak araştırma sorularına yanıt olma yeterlilikleri sorgulanmıştır. Elde edilen veriler kavram ve temalara göre yeniden düzenlenmiş bir biçimde, yorum katmadan ve verinin özüne sadık kalarak aktarılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan sonuçlar sürekli toplanan veriler ile teyit edilerek, araştırma sonuçları mantıklı bir çerçeveye oturtulmaya çalışılmıştır.

Tablo.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		F	(%)
CİNSİYET	<i>Kadın</i>	116	56,3
	<i>Erkek</i>	90	43,7
YAŞ	<i>22-30</i>	55	26,7
	<i>31-40</i>	105	51
	<i>41-50</i>	34	16,5
	<i>51 ve üstü</i>	12	5,8
	<i>Ön lisans</i>	8	3,9
EĞİTİM DÜZEYİ	<i>Lisans</i>	193	93,7
	<i>Lisansüstü</i>	5	2,4
	<i>1-5 yıl</i>	44	21,5
MESLEKİ KIDEM	<i>6-10 yıl</i>	42	20
	<i>11-15 yıl</i>	58	28
	<i>16-20 yıl</i>	36	17,5
	<i>21 yıl ve üstü</i>	26	13
	BİLSEM'E DEVAM EDEN ÖĞRENCİ	<i>Var</i>	19
	<i>Yok</i>	187	91

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu kadın öğretmenler oluştururken, katılımcıların yarısından fazlası 31-40 yaş grubunda yer almaktadır.

Öğretmenlerin %93,7'si lisans düzeyinde eğitime sahip olduğu, katılımcıların % 28'inin 11-15 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece %9'unun Bilim ve Sanat Merkezi'nde devam eden öğrencisi bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Araştırma verilerini elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından bir veri toplama formu hazırlanmıştır. Formun birinci bölümünde demografik bilgiler (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki kıdem, Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam eden öğrenciniz) ile ilgili sorular yer alırken ikinci bölümde öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili metaforlarını tespit etmeyi amaçlayan “Özel yetenekli öğrenci gibidir/benzer. Çünkü.....” şeklindeki ucu açık cümle yer almıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Veriler Mardin ili Artuklu ilçesindeki resmi ve özel ilkokullarda çalışan 210 sınıf öğretmenine ulaşılarak toplanmıştır. Formlardan elde edilen veriler bilgisayar ortamında yazıya dökülerek, öncelikle katılımcılarla ilgili demografik bilgiler frekans ve yüzde olarak ortaya konmuştur. Araştırma bulgularının analizi ve yorumlanması sürecinde öncelikli olarak öğretmenlerin ürettikleri metaforlar beş aşamada analiz edilerek yorumlanmıştır. İlk aşamada metaforlar tanımlanarak adlandırılmıştır (Adlandırma Aşaması), adlandırılan kavramlar içerik analizine (Yıldırım ve Şimşek, 2008) tabi tutularak üretilen metafor ile görüş karşılaştırılmış mantıksal dayanakları analiz edilerek sınıflandırılmış (Tasnif Etme Aşaması), öğretmenler tarafından üretilen metaforlar ilişki durumlarına göre 14 tema altında toplanmış, 4 form eksik görüldüğü için elenerek 107 adet metafor elde edilmiş (Yeniden Organize Etme ve Derleme Aşaması), 14 tema altında toplanan metaforlar özel yetenekli öğrenci özellikleri de göz önünde bulundurularak temalar kategori başlıklarına dönüştürülmüştür (Kategori Geliştirme Aşaması). Yıldırım ve Şimşek (2008), nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için toplanan verilerin rapor edilmesi ve sonuçlara nasıl ulaşıldığının açıklanmasını geçerliliği sağlamanın iki önemli süreci olarak ifade etmektedirler. Bu amaçla araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için toplanan verilerin raporlaştırma süreci ayrıntılı bir şekilde anlatılmış, elde edilen metaforlar ve bu metaforlara ait görüşler bulgular kısmında tablolar halinde sunulmuş, geçerliliği sağlamak için de oluşturulan 14 kategori uzman görüşlerine başvurularak bu kategoriler teyit edilmiştir. Ayrıca çıkan bulgulara dair katılımcı teyidi alınmış ve elde edilen bulguların görüşlerini yansıttığı öğretmenlerce ifade edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere yönelik oluşturdukları metaforlar frekans ve yüzdelik değerleriyle tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo.2 Katılımcıların Ürettikleri Metaforlar

<i>METAFOR</i>	<i>F</i>	<i>%</i>	<i>METAFOR</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
<i>açılmamış çiçek</i>	2	0,9	<i>altın</i>	6	2,9
<i>ağaç</i>	4	1,9	<i>bulunmaz maden</i>	1	0,4
<i>bahçe</i>	1	0,4	<i>cevher</i>	6	2,9
<i>çam ağacı</i>	1	0,4	<i>değerli bir maden</i>	6	2,9
<i>çiçek</i>	9	4,3	<i>değerli taş</i>	1	0,4
<i>çilek</i>	1	0,4	<i>demir</i>	2	0,9
<i>elma ağacındaki rengi farklı, kurtlu elma</i>	1	0,4	<i>elmas</i>	8	3,8

<i>ender bulunan bir çiçek</i>	1	0,4	<i>kömür</i>	3	1,4
<i>fidan</i>	2	0,9	<i>maden</i>	10	4,8
<i>her yerde açmayan çiçek</i>	1	0,4	<i>mıknatıs</i>	1	0,4
<i>kaktüs</i>	1	0,4	<i>mücevher</i>	3	1,4
<i>kardelen</i>	2	0,9	<i>pırlanta</i>	2	0,9
<i>keşfedilmeyi bekleyen gizli bir bahçe</i>	1	0,4	<i>sınıftaki elmasa</i>	1	0,4
<i>lale bahçesindeki papatya</i>	1	0,4	<i>bir dünyaya</i>	1	0,4
<i>nar</i>	1	0,4	<i>dünya</i>	1	0,4
<i>papatya</i>	1	0,4	<i>gün ışığına</i>	1	0,4
<i>saksıdaki çiçek</i>	1	0,4	<i>güneş</i>	6	2,9
<i>tohum</i>	1	0,4	<i>ışık</i>	4	1,9
<i>yaş ağaç</i>	1	0,4	<i>keşfedilmemiş gezegen</i>	1	0,4
<i>hammade</i>	3	1,4	<i>kutup yıldızı</i>	1	0,4
<i>mısır tanesi</i>	1	0,4	<i>uzay</i>	1	0,4
<i>çirkin ördek yavrusu</i>	1	0,4	<i>yıldız</i>	7	3,3
<i>arı</i>	2	0,9	<i>yürüyen ışık</i>	1	0,4
<i>istiridye</i>	1	0,4	<i>araştırmacı</i>	1	0,4
<i>kelebek</i>	1	0,4	<i>bilim adamı</i>	1	0,4
<i>çirkin ördek yavrusu</i>	1	0,4	<i>bulunduğu toplum içerisindeki yabancıya</i>	1	0,4
<i>şair</i>	1	0,4	<i>büyük insan</i>	1	0,4
<i>tembel</i>	1	0,4	<i>cankurtaran</i>	1	0,4
<i>yeni doğan bir bebek</i>	1	0,4	<i>lider</i>	2	0,9
<i>yetişkin</i>	1	0,4	<i>mucit</i>	1	0,4
<i>aç bir insan</i>	1	0,4	<i>normal olmayan öğrenci</i>	1	0,4
<i>sanatçı</i>	1	0,4	<i>öğrenmeye aç bir insan</i>	1	0,4
<i>gökkuşağı</i>	6	2,9	<i>zirvedeki kar</i>	1	0,4
<i>yağmur</i>	1	0,4			
<i>10 basamaklı merdivenin 11. basamağı</i>	1	0,4	<i>açılmamış kapıya</i>	1	0,4
<i>altı parmak</i>	1	0,4	<i>araba</i>	1	0,4
<i>aşırı hareketli zıp zıp</i>	1	0,4	<i>hiperaktif</i>	1	0,4
<i>aydınlık gelecek</i>	1	0,4	<i>ilaç</i>	1	0,4
<i>başkasının adıyla çağrılan</i>	1	0,4	<i>inci</i>	3	1,4
<i>benzersizdir</i>	1	0,4	<i>kanadı kırık bir varlık</i>	1	0,4
<i>bilgi</i>	1	0,4	<i>karanlık odadaki mum</i>	2	0,9
<i>bilgisayar</i>	2	0,9	<i>keşfedilmemiş bir ada</i>	1	0,4

<i>büyük ikramiye</i>	1	0,4	<i>kitap</i>	4	1,9
<i>çöldeki vaha</i>	1	0,4	<i>kılavuz</i>	1	0,4
<i>deniz</i>	5	2,4	<i>kütüphaneye</i>	1	0,4
<i>dipsiz bir kuyuya</i>	1	0,4	<i>lahmacun</i>	1	0,4
<i>farklı bir yürek</i>	1	0,4	<i>matematik</i>	1	0,4
<i>fenere</i>	1	0,4	<i>matruşka</i>	2	0,9
<i>hamur</i>	3	1,4	<i>nimet</i>	1	0,4
<i>puzzle</i>	1	0,4	<i>sanat eseri</i>	1	0,4
<i>radar</i>	1	0,4	<i>su</i>	1	0,4
<i>renkli balonlar</i>	1	0,4	<i>superman/supergirl</i>	1	0,4
<i>toprak</i>	2	0,9	<i>yaşına göre diğer öğrencilerden farklı bir bakış açısı vardır.</i>	1	0,4
<i>ufukları aç</i>	1	0,4	<i>yaşıtları arasında bir değer</i>	1	0,4

Tablo2’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenleri özel yetenekli öğrenciler ile ilgili 107 farklı metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “maden, çiçek, elmas ve yıldız” şeklinde sıralandıkları görülmektedir.

Özel Yetenekli Öğrencilere İlişkin Kavramsal Sınıflandırmalar

Bu bölümde özel yetenekli öğrencilere ilişkin metaforlar temalandırılarak, bu metaforlara ilişkin görüşlerle ve frekanslarla 14 tablo şeklinde sunulmuştur.

Bilgiye Aç Bir Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

“Bilgiye Aç Bir Birey” olarak kavramsallaştırılan metaforlar ve bu metaforları kullanma sebepleri gösterilmiştir.

Tablo 3. “Bilgiye aç bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
	<i>Aç bir insan</i>	<i>Herşeyi yemek ve öğrenmek ister</i>
	<i>Arı</i>	<i>Her yer ve her şeyden faydalanır.</i>
	<i>Deniz</i>	<i>Bilgiye doymaz</i>
	<i>İstedığı bilgiyi emmeye hazır sünger</i>	<i>Öğrenme hızları yüksek olduğu için bilgiye açtırlar.</i>
<i>Bilgiye aç bir birey</i>	<i>Öğrenmeye aç bir insan</i>	<i>Çok soru sorarlar ve kolay kolay tatmin olmazlar</i>
		<i>Her şeyi emmek ister, bilgiye açtırlar.</i>
	<i>Sünger</i>	<i>Kendisi için faydalı bilgiyi çeker</i>
		<i>Her bilgiyi emmek ister</i>
	<i>Hiperaktif</i>	<i>Genellikle yerinde duramaz, bir şeyle uğraşmak ister</i>

Tablo 3’de “Bilgiye aç bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci teması altında oluşturulan metaforların; aç bir insan, arı, deniz, istediği bilgiyi emmeye hazır sünger, öğrenmeye aç bir insan ve sünger olduğu görülmektedir. Bu şekilde metaforlar üreten öğretmenlerin sebep olarak özel yetenekli öğrencilerin bilgiye açıklıklarını vurguladıkları görülmektedir.

Tablo 4. “Çok Yönlü ve Çalışkan Bir Birey “ olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
Çok yönlü ve çalışkan bir birey	Arı	Her dala konar, çalışkandır.
	Bilgisayar	Bütün alanlarda bilgi sahibidir. Çeşitli kombinasyonları kullanır.
	Bilim adamı	Merak eder, soru sorar, gözlem yapar.
	Büyük insan	Her konuda istediğinizi alırsınız.
	Cin	Konuyu önceden kavrar, algı düzeyi yüksektir.
	Çöldeki vaha	Her yönüyle farklılığını bir şekilde belli eder, bilgisiyle kendisini yeşertir.
	Deniz	Her bilgiyi kalıcı bir şekilde tutar bünyesinde
	Dünya	Çok boyutlu düşünebilen her zaman farklı bir bakış açısı olan bireydir İçinde her şeyden biraz taşır.
	Gökkuşağı	İçinde onlarca renk taşır, o rengi keşfetmek önemlidir. Farklı renkleri vardır Bütün renkleri içinde barındırır
	Keşfedilmemiş gezegen	Her an her şeyle, sürprizlerle karşılaşabilirsiniz
	Matruşka	İçinde farklı özellikleri barındırır
	Mucit	Anlattıklarından, okuduklarından farklı çıkarımlarda bulunabilir
	Papatya	Her yaprağında bir özellik vardır. Farklı eğilimleri vardır.
	Renkli balonlar	Her balondan farklı bir yetenek ve beceri fıskırır.
	Saf altına	Ondan ne yaparsan değerlidir
	Yeni doğan bir bebek	Sürekli keşfetme ve inceleme yapma merakıyla etrafı incelerler
	Araştırmacı	İlgilendiği konunun üstünde çalışıp araştırır, yaratıcıdır
	Çilek	Allah güzel yaratmıştır

Tablo 4’de sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metaforlardan “çok yönlü ve çalışkan bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci teması altında gruplandırılacaklar yer almaktadır. Üretilen metaforlara incelendiğinde, bunların “papatya, çilek” gibi bitkilerden, “deniz, gökkuşağı, çöldeki vaha” gibi coğrafi kavramlara kadar farklılık gösterildiği görülmektedir. Bu kapsamda üretilen tüm metaforlarda özel yetenekli öğrencilerin çalışkanlıkları ve farklı yeteneklere sahip olmaları vurgulanmaktadır.

Tablo 5. “Geleceğe Yön Verecek Bir Birey” olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
Geleceğe yön verecek bir birey	Aydınlık gelecek	İyi yetiştirilmiş özel yetenekli öğrenci geleceği aydınlatan birey olur.
	Bilgi	Bu yeteneğiyle çocuklar kendini gerçekleştirerek daha iyi yerlere gelebilirler.

Tablo 5’te öğretmenlerin ürettikleri temalarda gelecek vurgusu olanlar sınıflandırılmıştır. En az metafor bu temada üretilmiştir. “Aydınlık” ve “bilgi” metaforlarının ürettiği bu temada

öğretmenlerin bu tür öğrencileri bu şekilde metaforlaştırmalarının sebebi olarak bu öğrencilerin geleceğe yön verecek olmalarını öne sürmüşlerdir.

Tablo 6. “Gizemli Bir Birey” olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
	Açılmamış çiçek	Keşfetmeniz zaman alır
	Açılmamış kapıya	Kapıyı açmadan arkasında ne olduğunu bilemezsiniz.
	Başkasının adıyla çağrılan	Kendine benzer, kendi ismini bulduğunda farkına varılır.
	Benzersizdir	Keşfedilmesi pek kolay olmuyor ama.
	Bir dünyaya	Araştırdıkça yeni yeni bilgilere ulaşırsın
	Çirkin ördek yavrusu	Farklılığını kimse anlamaz, zamanı geldiğinde ne kadar özel olduğu anlaşılır.
	Define	Defineler gizli yerlerde saklıdır
	Değerli bir maden	Keşfedip işlersen saklı kalan özellikleri gerçek değerini bulur. Keşfedilmesi ve bulunması emek gerektirir.
	Deniz	İçindekileri keşfetmek zordur.
	Dipsiz bir kuyuya	Gizemli, içine kapanık ve öğrenmeye açıktır.
Gizemli bir birey	Gizemli bir çiçek	Herkes onu anlayamaz, çözemez
	Gizli bir hazine	Gizli hazineleri bulursan seni ihya eder, bulamazsan ziyan edersin.
	Hazine	Keşfedilmişse çok güzel ve özel sonuçlar alınabilir. Keşfedilmeyi bekler.
	İstiridye	Sadece içine bakan inciyi görür.
	İşlenmemiş elmas	Bulunması zor bir madendir
	Keşfedilmeyi bekleyen gizli bir bahçe	İçinde neler olduğunu görebilmek için keşfetmek gerek
	Kütüphaneye	İçinde hangi bilgi ve yetenekleri barındırdığını ilk anda göremezsiniz. Sayfalarını çevirdikçe ortaya çıkar.
	Matematik	Çözdükçe yeni şeyler öğrenirsin
	Matruşka	Sahip olduğu yetenekler sürprizlerle doludur, keşfetmek gerekir.
	Okunmamış kitaba	İçini açıp keşfetmeye başladıkça güzelliklerin farkına varır.
Puzzle	Parçaları keşfetmeden bütünü göremezsiniz	
Uzay	Her gün bir özelliğini keşfedersin, bilinmeyenleri çoktur.	
Deniz	Deniz bazıları için sadece su, bazıları için derin anlamlar içerir.	

Tablo 6’ da özel yetenekli öğrencilerle üretilen metaforlardan “gizemli bir birey” teması altında sınıflandırılabilir olanlar görülmektedir. Bu temadaki metaforların kullanılma sebeplerine bakıldığında hepsinde keşfetme veya gizemle ilintilendirildiği görülmektedir. Bu öğrencilerin gizemine vurgu yapmak için öğretmenler, “ puzzle, istiridye, hazine, matruşka, açılmamış kapı, vb” metaforlar üretmişlerdir.

Tablo 7. “İlgilenildikçe Gelişen Bir Birey” olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
İlgilenildikçe gelişen bir birey	Açmaya hazır bir tomurcuk	İlgilenildikçe her bir özelliği ortaya çıkar ve kat kat açan bir güle dönüşür
	Ağaç	İşlendikçe güzel ürünler ortaya çıkar.

	<p>Eğitim verdikçe ve öğrenci geliştikçe en güzel meyvelerini toplarsınız.</p>
Altın	<p>Hem değerlidir hem de işlendikçe parlar yani yükselir gelecekte de çok güzel işler başarır.</p>
Canlı çiçek	<p>Ne kadar emek verirsene karşılığında o kadar çok çiçek açar Keşfedilip işlenince değer kazanır.</p>
Cevher	<p>İşlendikçe değeri artar insanlık için İşlenirse mücevhere dönüşür</p>
Çam ağacı	<p>Yapraklarını sürekli yeniler Her çiçeğin bakım şekli farklıdır. Ne kadar sularsak o kadar canlanır ve çiçek açar</p>
Çiçek	<p>Su verildikçe ilgilenince büyür ve gelişir Beslendikçe açılır. Sulandıkça gelişir ve etrafına koku salar.</p>
Değerli bir maden	<p>Değerli madenler gün ışığına çıkarılınca anlam kazanırlar.</p>
Değerli taş	<p>Onun gerçek değerini bilmek emek ve sabır işidir.</p>
Demir	<p>Çalıştıkça bilenir durdukça paslanır İşlendikçe şekil alır ve değerlenir</p>
Elma ağacındaki rengi farklı, kurtlu elma	<p>Görünüşte normal, sıradan hatta özürlü görünen, değerini bilen elinde ise en kıymetli verimli ve lezzetli olandır İşlendikçe değeri anlaşılır ve fark edilir.</p>
Elmas	<p>İşlendikçe değer kazanır. Bilgi ile yoğruldukça parlar. İşlendikçe değer kazanır.</p>
Fidan	<p>Su verdikçe, güneş ışığı aldıkça büyür ve ulu bir ağaç olur. Güneş ışığı alırsa, sulanırsa ağaç olur.</p>
Gökkuşaağı	<p>Uygun şartlar oluştuğunda ortaya çıkar İşlendikçe gerçek yetenekleri ve değeri ortaya çıkar</p>
Hammadde	<p>İşlendikçe değeri ortaya çıkar İşledikçe değerlenir.</p>
Hamur	<p>Sen nasıl yoğurursan o şekli alır. Şekillendirmek öğretmenlerinin ve velisinin elindedir. Bu çocuklar özeldir. Almaları gereken eğitim herkesinkinden farklı olmalıdır. Bu çocuklar doğru bir şekilde eğitilip geleceğe kazandırılmalıdır.</p>
Her yerde açmayan çiçek	<p>İşlenmemiş hamur İşlenmeyince güzelliği içinde saklı kalıyor. İşlenince içindeki güzellik gün ışığına çıkıyor.</p>
İşlenmemiş hamur	<p>Madeni işlemek için çeşitli işlemlerden geçirmek gerekir. İşlendikçe değeri ortaya çıkar İşlenmeyince içinde barındırdığı madenler ortaya çıkmaz Maden işlendikçe asıl özelliği ortaya çıkar.</p>
İşlenmemiş maden	

Karanlık odadaki mum	Keşfedilmediğinde yetenekleri yönünde kendisini gerçekleştirmez.
Karanlıktaki yanmayan mum	Yakarsan her tarafı aydınlatır, yakmazsan karanlıkta kaybolur.
Kitap	Okumasını bilen elinde bir kahraman, okumayı bilmeyende bir vitrin süsüdür. İşlendikçe pırlanta ve elmasa dönüşür
Kömür	İşlendikçe elmas olur Yüksek ısı verirken(eğitim) elmasa dönüşür Çıkartıp işlersek herkese kazandırır.
Maden	İşlendikçe değer kazanır. İşlendikçe yetenekleri ortaya çıkar
Mısır tanesi	Her an patlayıp yeteneklerini gün ışığına çıkarabilir İşlendikçe değeri artar.
Mücevher	İşlendikçe daha çok parıldar.
Nar	Açıldığında çok farklı yetenekleri ortaya çıkar.
Okunmayan kitap	Kitap okunduğu vakit bilgisinden faydalanılır. Okuyana fayda verdiği gibi çevreyi aydınlatır, yol gösterir hale gelir.
Pırlanta	İşlendiğinde değer verir, değer kazanır
Sınıftaki elmasa	İşlenirse çok büyük bir yetenek olabilir.
Tohum	Elverişli ortam sağlanırsa mükemmel ürün verir.
Yıldız	Keşfetmedikçe parlaklığını göremezsiniz

Tablo 7' de en fazla metaforun üretildiği tema olan " ilgilenildikçe gelişen bir birey" olarak özel yetenekli öğrenci temasında 31 farklı metafor üretilmiştir. "Tomurcuk, ağaç, canlı çiçek, çam ağacı, kurtlu elma, fidan, her yerde açmayan çiçek" gibi bitki çağrıştıran metaforlardan, " demir, elmas, altın, cevher, işlenmemiş maden, mücevher, pırlanta" gibi madenleri çağrıştıran metaforlara kadar farklı başlıklarda sınıflandırılacak metaforlar yer almaktadır. Bu metaforlar arasında elmas, çiçek, işlenmemiş maden" metaforları en çok kullanılanlardır. Üretilen tüm bu metaforların kullanılma sebeplerinde ilgilenildikçe daha çok gelişecekleri vurgusu yer almaktadır.

Tablo 8. "İlgiye Muhtaç Bir Birey" olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
İlgiye muhtaç bir birey	Araba	Yönlendirilmeye ihtiyaç duyar
	Bahçe	Ne ekersen onu biçersin
	Çiçek	İlgi ve sevgi görmezse solar İlgi ister
	Gökte parlayan yıldız	Her zaman kendini göstermez, bizim onu keşfedip parıltısını canlı tutmamız gerekiyor
	Gün ışığına	Farklıdır, yeniliklere açıktır. Işığı tüm dünyayı aydınlatabilir, yeter ki ufkunu açacak ihtiyaçlarını karşılayacak bir eğitim verebilelim.
	Kaktüs	Nasıl yetiştireceğini bilersen en kolay ve zahmetsiz yetişendir, nasıl yetiştireceğini bilmezsen diken batandır.
	Kanadı kırık bir varlık	Sevgiye, ilgiye ve kalkınmaya muhtaçtır.

<i>Kardelen</i>	<i>Buzu delmesi zaman alır.</i>
<i>Kelebek</i>	<i>Bakarsan uçar, bakmazsan ölür</i>
<i>Keşfedilmemiş bir ada</i>	<i>Keşfedilmeyi, tanınmayı ve diğer bireylerle iletişim kurmayı bekler.</i>
<i>Aşırı hareketli zıp zıp</i>	<i>Konulardan çabuk sıkılır ve yerinde duramaz</i>

Tablo 8’de “İlgiye muhtaç bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci başlığı altında sınıflandırılabilir metaforlar gösterilmiştir. Bu metaforların “araba, bahçe, çiçek, gökte parlayan yıldız, gün ışığı, kaktüs, kanadı kırık bir varlık, kardelen, kelebek, keşfedilmemiş bir ada, aşırı hareketli bir zıp zıp” olduğu görülmektedir. Bu metaforlardan “çiçek” iki öğretmen tarafından üretilmişken kalan diğer metaforlar birer öğretmen tarafından üretilmiştir.

Tablo 9. “Keşfedilmesi Zor Bir Birey “ olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
Keşfedilmesi zor bir birey	Yer altındaki maden	Keşfedilmeyi bekler.
	Zirvedeki kar	Ulaşmak zordur.
	Altın	Onu sadece kuyumcular(öğretmenler) anlayabilir

Tablo 9’da “Keşfedilmesi Zor Bir Birey” olarak özel yetenekli öğrenci tema başlığı altında yer alabilecek “Yer altındaki maden, zirvedeki kar ve altın” gibi metaforlar bulunmaktadır. Bu başlık altında 3 metaforun yer aldığı görülmektedir.

Tablo 10. “Kolayca Şekil Alabilen Bir Birey “ olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
Kolayca şekil alabilen bir birey	Su	Girdiği ortama göre şekil alıyor
	Toprak	İsteddiğiniz şekil verilir
	Yaş ağaç	Onu istediğiniz şekilde eğitebilirsiniz

Tablo 10’da özel yetenekli öğrencilerin sahip oldukları kapasite itibarıyla kolayca şekil alabileceğini düşünen öğretmenler “su, toprak, yaş ağaç” gibi metaforları kullanarak bu düşüncelerini dile getirmişleridir. Üretilen bu metaforlar “kolayca şekil alabilen bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci tema başlığı altında Tablo 9’da belirtilmiştir. Bu tema başlığı altında gruplandırılan tema sayılarının eşit olduğu görülmektedir.

Tablo 11. “Kurtarıcı Bir Birey” olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
Kurtarıcı bir birey	Cankurtaran	En zor zamanlarda yetişen, en yakın zahmetsiz ve minnetsiz kişidir.
	Gökkuşluğu	Yağmurun ardından umulmadık bir anda doğar
	Parlayan yıldız	Çevresindekilerin daha konforlu yaşamaları için daima çalışır ve aydınlatır.
	Radar	Çevreden gelen tüm bilgi ve uyarıları kendisinde özümseyerek ortaya bir eser çıkarır. Bu eser de topluma faydalı ve geleceğine yön veren etkileyici niteliktedir.
	Saksıdaki çiçek	Geleceğin mimarlarıdır.
	Yağmur	Değiştiği her yeri bereketlendirir
	Yıldız	Bu çocuklar geleceğini ve geleceğimizi yıldız gibi aydınlatırlar.

Tablo 11’de öğretmenlerin metaforu kullanma sebeplerinden yola çıkılarak “kurtarıcı bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci tema başlığı altında sınıflandırılabilir olan metaforlar gösterilmiştir. Tablo 10’a bakıldığı zaman bu metaforların “cankurtaran, gökkuşluğu, parlayan yıldız, radar, saksıdaki çiçek, yağmur, yıldız” olduğu görülmektedir. Bu metaforların kullanılması sebepleri incelendiğinde ise bu bireylerin buldukları ortamlara bir değişim getirdiği vurgusunun yapıldığı görülmektedir.

Tablo 12. “Nadir Bulunan Bir Birey “ olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
Nadir bulunan bir birey	Altın	Sayısı az, değeri fazladır.
	Bulunmaz maden	Doğada az bulunur ve değerlidir.
	Değerli maden	Değeri fazla ama sayısı azdır.
		Ender bulunur.

	<i>Az bulunur</i>
<i>Denizdeki inci</i>	<i>Azdır, değerlidir.</i>
<i>Elmas</i>	<i>Az bulunur ve değerlidir.</i>
	<i>Çok az bulunur</i>
<i>Ender bulunan bir çiçek</i>	<i>Her sınıfta bulunmaz, bir veya bazen hiç yoktur.</i>
<i>Güneş</i>	<i>Yalnız ama faydalıdır</i>
	<i>Farklı ve tektir.</i>
<i>Hazine</i>	<i>Açığa çıkarılması zor ve bulunup geliştirildiğinde değeri artar.</i>
<i>İlaç</i>	<i>Toplumun eksik, yaralı kısımlarını tedavi etmede ihtiyaç duyulan farklı ve özel yaklaşımlara, bambaşka bir bakış açısına sahiptir.</i>
<i>İnci</i>	<i>Onu bulup fark edip değerini bilmek gerekir</i>
	<i>Değerlidir</i>
<i>Kardelen</i>	<i>Çok narin ve özel bir ortamda yetişmesi gerek</i>
<i>Kitap</i>	<i>Hem kendi bilgi yüklü hem de onu anlayan için servettir</i>
<i>Maden</i>	<i>Nadir bulunur</i>
<i>Maden yatağındaki altın</i>	<i>Az bulunur, işlenince çok değerli olur.</i>
<i>Nimet</i>	<i>Allah herkese vermez</i>
<i>Pırlanta</i>	<i>Her daim değerli ve paha biçilemezdir.</i>
<i>Sanat eseri</i>	<i>Özel, nevi şahsına münhasır olduğu için</i>

Tablo 12’de “ Nadir Bulunan bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci tema başlığı altında sınıflandırılabilir metaforlar gösterilmiştir. Bu metaforların “altın, bulunmaz maden, değerli bir maden, denizdeki inci, ender bulunan bir çiçek, güneş, hazine, ilaç, inci, kardelen, kitap, maden, maden yatağındaki altın, nimet, pırlanta, sanat eseri” olduğu görülmektedir. Üretilen bu metaforlar incelendiği zaman daha çok “ maden” kategorisi altında toplanabilecek olan metaforlar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 13. “Öncü Bir Birey” olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
	<i>Fener</i>	<i>Etrafındakilere hep ışık olur</i>
	<i>Güneş</i>	<i>Etrafına ışık saçar</i>
		<i>Kendini aydınlattığı gibi çevresini de aydınlatır.</i>
		<i>Çevresini hep aydınlatmaya çalışır.</i>
<i>Öncü bir birey</i>	<i>Işık</i>	<i>Etrafını aydınlatır.</i>
		<i>Bu çocuklar parlaktırlar ve gelecekte de çevrelerini aydınlatacaklarına inanıyorum</i>
	<i>Klavuz</i>	<i>Etrafındakilere daima yol gösterir.</i>
	<i>Kutup yıldızı</i>	<i>Çoğu zaman güneş doğsa bile görünür ve gece ilk o görünür</i>
		<i>Arkadaşlarına yön verir</i>
	<i>Lider</i>	<i>Girdiği her ortamda ön plana çıkarak yönetmeye başlar</i>

<i>Mıknatıs</i>	<i>Bütün öğrencileri kendine çeker</i>
<i>Yıldız</i>	<i>Yıldız gibi parlayarak ışık saçılar.</i>
<i>Yürüyen ışık</i>	<i>Yürüdükçe etrafını aydınlatır</i>
<i>Ufukları açık</i>	<i>İleriyi görebilir.</i>

Tablo 13’ de “öncü bir birey” olarak özel yetenekli öğrenci tema başlığı altında gruplandırılabilir metaforları göstermektedir. Bu metaforların “fener, güneş, ışık, kılavuz, kutup yıldızı, lider, mıknatıs, yıldız, yürüyen ışık, ufukları açık” oldukları görülmektedir. Bu metaforların kullanılma sebeplerine bakıldığında özel yetenekli bireylerin buldukları ortamlarda üstlendikleri öncü roller vurgulanmıştır.

Tablo 14. “Sahip Olduğu Cevherin Değerlendirilmesi Gereken Bir Birey “ olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
	<i>Ağaç</i>	<i>Onu değerlendirmek lazım, ondaki cevheri çıkarmak lazım Kökleri derin yaprakları gürdür Keşfedilmeyi bekler.</i>
	<i>Cevher</i>	<i>Onu bulup ondaki cevheri ortaya çıkarmak lazım Fark ettiğiniz andan itibaren değerini görürsünüz</i>
	<i>Toprak</i>	<i>Toprak türüne göre ürün bulman gerekir. İşte yetenekli öğrencileri yetiştirmek; iyi ürün ekmek gibidir.</i>
	<i>Farklı bir yürek</i>	<i>Onu özel kılan özellik çok daha farklıdır.</i>
	<i>Bulduğu toplum içerisindeki bir yabancı</i>	<i>O henüz asıl yerini bulamamıştır.</i>
<i>Sahip olduğu cevherin değerlendiri lmesi gereken bir birey</i>	<i>Altı parmak</i>	<i>Fazladan bilgi ve yeteneğe sahiptir</i>
	<i>Büyük ikramiye</i>	<i>Öğrenciye yetebilmek için öğretmen daha çok motive olur ve bu motivasyon eğitim ve öğretime büyük katkı sağlar.</i>
	<i>Lahmacun</i>	<i>Her çeşitten kıvamında konulmalıdır.</i>
	<i>Değerli bir maden</i>	<i>Onu etrafındakilerden ayıran üstün özellikleri vardır.</i>
	<i>Derya</i>	<i>Her an her şeyi görebilirsin</i>
	<i>Elmas</i>	<i>Parlar Çevresine enerjisini ve ışığını yayar.</i>
	<i>Güneş</i>	<i>Işıyla diğerlerinden farklı olduğunu hissettirir. Her yerde güneş gibi kendini belli eder</i>
	<i>Lale bahçesindeki papatya</i>	<i>Her yönüyle kendini fark ettirir.</i>
	<i>Mücevher</i>	<i>Her zaman ışıltılar ve parlar</i>
	<i>Parlayan yıldız</i>	<i>Binlerce yıldız arasından kendini belli eder.</i>
	<i>Sanatçı</i>	<i>Nesnelerin estetik özelliklerini keşfetmeye meraklıdır.</i>

<i>Superman/supergirl</i>	<i>Herkesin göremediğini görebilen, her şeyin arkasında olanı, uzak görülen düşünceleri yakın görebilen, küçük ayrıntıları fark edebilen görüş alanına, yeteneğe sahiptir.</i>
<i>Şair</i>	<i>Yetenekli öğrenci zekası ile yaşamı güzelleştirir. Şair ise dizeleriyle yaşamı güzelleştirir</i>
<i>Yaşıtları arasında bir değer</i>	<i>Sayısal olarak az oldukları için dikkat çeker ve ilgi duyduğu konuda kendini geliştirir.</i>

Tablo 14'te "Sahip olduğu cevherin değerlendirilmesi gereken bir birey" olarak özel yetenekli öğrenci tema başlığı altında sınıflandırılabilir metaforlar gösterilmiştir. Bu metaforlar arasında "güneş ve cevher" en çok kullanılan metaforlar olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 15. "Yaşıtlarından Farklı Bir Birey" olarak özel yetenekli öğrenci ile ilgili metaforlar

TEMA	METAFOR	ÇÜNKÜ
	<i>Tembel</i>	<i>Sınıf seviyesinin üzerinde düşünür</i>
	<i>Yaşına göre diğer öğrencilerden farklı bir bakış açısı vardır</i>	<i>Bazı yönlerden farklı düşünür, bunu yorumlaması resim kabiliyeti vb. yönleriyle gösterir.</i>
<i>Yaşıtlarından farklı bir birey</i>	<i>Yetişkin</i>	<i>Verdiği cevaplar yaşının üstündedir.</i>
	<i>10 basamaklı merdivenin 11. basamağı</i>	<i>Var olandan farklı, var olandan üstündür.</i>
	<i>Normal olmayan öğrenciye</i>	<i>Ondaki zeka fazlalığı davranışlarına olumsuz yönde yansıyor. Yaşıtlarından farklı davranmasına sebep oluyor.</i>

Tablo 15' te "Yaşıtlarından farklı bir birey" olarak özel yetenekli öğrenci tema başlığı altında gruplandırılabilir metaforlar gösterilmiştir. Bu metaforların "tembel, yetişkin, normal olmayan öğrenci, yaşına göre diğer öğrencilerden farklı bakış açısına sahip birey, 10 basamaklı bir merdivenin 11.basamağı, normal olmayan öğrenci" olarak ifade edildiği görülmektedir.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Sınıf öğretmenlerinin özgün bakış açısı, öğrencilerin özel programlara seçim sürecinde çok değerlidir (Siegle, Moore, Mann, Wilson, 2010). İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algılarının tespit edilmesi amacıyla yapılan bu araştırmada katılımcıların 107 farklı metafor ürettikleri görülmüştür. Bu metaforların incelenmesi sonucunda en çok kullanılan metaforun "maden" olduğu ortaya çıkmıştır. "Maden" dışında en sık kullanılan diğer metaforların sırasıyla "çiçek, elmas ve yıldız" olduğu görülmüştür. Üretilen bu metaforların gruplandırılması ile "bilgiye aç bir birey, çok yönlü ve çalışkan bir birey, geleceğe yön verecek bir birey, gizemli bir birey, ilgilenildikçe gelişen bir birey, ilgiye muhtaç bir birey, keşfedilmesi zor bir birey, kolayca şekil alabilen bir birey, kurtarıcı bir birey, nadir bulunan bir birey, öncü bir birey, sahip olduğu cevherin değerlendirilmesi gereken bir birey" başlıkları altında 14 farklı tema ortaya çıkmıştır. Bu bulgulardan " gizemli bir birey, çok yönlü ve çalışkan bir birey, geleceğe yön verecek bir birey, yaşlılarından farklı bir birey" temaları Eraslan Çapan (2010) tarafından öğretmen adayları ile yapılan çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Duran ve Dağlıoğlu (2017) tarafından okul öncesi öğretmen adayları ile yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının " elmas, hazine, altın , maden" gibi benzer metaforları kullandıkları görülmektedir. Kadioğlu Ateş (2018), özel yetenekli öğrenciler ile ilgili olarak velilerin ve öğretmenlerin metaforik algılarını belirlediği araştırmasında da veli ve öğretmenlerin "altın, maden, toprak,

hazine, elmas vb." metaforları ürettiklerini ifade etmektedir. Özel yetenekli öğrencilerle ilgili sınıf öğretmenlerinin belirttikleri metaforların tamamının olumlu nitelik taşıdıkları söylenebilir. Bu bulguların olumlu nitelik taşımamasını özel yetenekli bireylerin eğitimi ve tanılanması sürecine katkı sağlayıcı olarak değerlendirmek mümkündür. Söz konusu pozitif algının özel yetenekli bireylerin tanılanmasına dair gerçekleştirilecek öğretmen eğitimi için olumlu bir veri sunduğu söylenebilir. Araştırmalar, (Rizza ve Morrison, 2003; Geake ve Gross, 2008), özel yetenekli bireylerin eğitimi ve tanılanmasına dair eğitim almış olan öğretmenlerin, eğitim almamış olan öğretmenlere kıyasla söz konusu gruptaki öğrencilere ilişkin daha olumlu bir algı geliştirdiklerini ve tanılama sürecinde daha başarılı olduklarını ortaya koymaktadır. Aksi takdirde kişisel tutum ve inançlarına dayalı bir tanılama ve yaklaşım geliştirebilmektedirler (Szymanski ve Shaff, 2013). Bu durumda birçok öğretmen özel yetenekli birey ile başarılı bireyi ayırt edemeyebilmektedir.

Bu çalışmada, özel yetenekli bireylere ilişkin öğretmen algılarının özellikle öğrencilerin potansiyeline ve değerine işaret eden metaforlar (maden, çiçek, elmas, yıldız) ekseninde şekillendiğini söylemek mümkündür. Özel yetenekli bireylere ilişkin öğretmen algılarının söz konusu grupların eğitimine katılma, mesleki deneyim, konu ile ilgili hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim alma, çalışılan eğitim kademesi, toplumsal kültür ve eğitim sisteminin atfettiği değere göre farklılıklar gösterebildiği bulgulanmıştır (Buse ve Dahme, 1986; Copenhaver ve Intyre, 1992; Hany, 1997; Kesner, 2005; McCoach ve Siegle, 2007). Bu çalışmada elde edilen bulguların da bu bağlamda şekillendiğini ve öğretmenlerin algılarının söz konusu hususlar çerçevesinde şekillendiğini söylemek mümkündür.

Bu sonuçlar çerçevesinde, öğretmenlerin pozitif algıları temel alınarak özel yetenekli bireylerin özellikleri, tanılanması ve eğitimine ilişkin hizmet içi eğitimler yoluyla yetiştirilmesi; ayrıca, araştırmacılara yönelik olarak da özel yetenekli bireylerin etkili ve verimli bir eğitim alabilmesine yönelik öğretmen yeterlikleri, öğretim programları ve okul ortamlarının niteliğine dair araştırmaların yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Bildiren, A., Türkkani, B.(2013) Üstün Yetenekli Öğrencilerin Perspektifinden Bilim ve Sanat Merkezlerinin Hoş ve Hoş Olmayan Özellikleri ve Değişiklik Talepleri, Journal of Gifted Education Research-Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1(2) Özel Sayı, s. 128-135
- Bilen, K.(2011). Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fen Tutumlarının İncelenmesi: Denizli BİLSEM Örneği, Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama, Cilt:2, Sayı:4, ss. 43-5
- Brown, E. F.; Stambaugh, T. L. (2014). "Placement of Students Who are Gifted" Gifted Education: Current Perspectives and Issues. Vol. 26 (41-69).
- Brown, S. W., Renzulli, J. S., Gubbins, E. J., Siegle, D., Zhang, W., & Chen, C. (2005). Assumptions underlying the identification of gifted and talented students. Gifted Child Quarterly, 49, 68–79.
- Busse, T. V., Dahme, G., Wagner, H., & Wiczerkowski, W. (1986). Teacher Perceptions of Highly Gifted Students in the United States and West Germany. Gifted Child Quarterly, 30(2), 55–60.
- Copenhaver, R. W., & Mc Intyre, D. J. (1992). Teachers' perception of gifted students. Roeper Review, 14 (3), 151-153.
- Çalışkan, E.(2017) Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37(3), s. 811-833
- Çapan Eraslan, B.(2010) .Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Metaforik Algıları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:3, Sayı:12 , ss. 140-154

Çetin, A. , Özyürek, A.(2015) Üstün Yetenekli Çocuklar için Bir Erken Müdahale Modeli: Karabük Üniversitesi Üstün Yetenekliler Uygulama ve Araştırma Merkezi, Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, Vol. 1 No.Suppl2

Çitil, M., Ataman, A.(2018) İlköğretim Çağındaki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Davranışsal Özelliklerinin Eğitim Ortamlarına Yansımaları ve Ortaya Çıkabilecek Sorunlar, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38(1), s.185-231

Duran, A., Dağlıoğlu, H.E.(2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Metaforik Algıları, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37(3), ss.855-881.

De Wet, C.F., Gubbins, E.J.(2011) Teacher's Beliefs about Culturally, Linguistically and Economically Diverse Gifted Students: A Quantitative Study, Touper Review, 33, 2

Ekinci, A. (2003). "Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi". Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (6).

Eraslan Çapan, B.(2010) Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Metaforik Algıları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:3 Sayı:12

Geake, J. G., & Gross, M. U. (2008). Teachers' Negative Affect Toward Academically Gifted Students An Evolutionary Psychological Study. Gifted Child Quarterly, 52 (3), 217-231.

Gömlüksiz, M.N., Kan, A.Ü., Öner, Ü.(2012) Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin Medya Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri (Elazığ Bilim ve Sanat Merkezi Örneği), Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, Cilt:2 Sayı:4

Hany, E. A. (1997). Modeling Teachers' Judgment of Giftedness: a methodological inquiry of biased judgment 1. High ability studies, 8 (2), 159-178.

Kesner, J. E. (2005). Gifted children's relationships with teachers. International Education Journal, 6 (2), 218- 223.

Kadioğlu Ateş, H.(2018) . Gifted Children Metaphor from the PErerspective of Teachers and PArnts, Journal fort he Education of Gifted Young Scenstists, 6(2), pp.30-42

Mary G. Rizza & William F. Morrison (2003) Uncovering stereotypes and identifying characteristics of gifted students and students with emotional/behavioral disabilities, Roeper Review, 25:2, 73-77

McBee, M. (2010). Examining the probability of identification for gifted programs for students in Georgia elementary schools: A multilevel path analysis study. Gifted Child Quarterly, 54(4).

McBride, N. (1992). Early identification of the gifted and talented: Where do teachers stand? Gifted Education international, 8(1), 19–22.

McCoach, D. B., & Siegle, D. (2007). What Predicts Teachers' Attitudes Toward the Gifted? Gifted child quarterly, 51 (3), 246-254.

MEB (2007). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Tebliğler Dergisi, Sayı:2593

MEB (2013) Üstün Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı, http://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/10_ek-1_ustunyetenekliler.pdf adresinden 10/04/2018 tarihinde erişilmiştir.

MEB(2017). Bilim ve Sanat Merkezleri Uyum Eğitimi Programı Etkinlik Kitabı

Metin, N., Şenol, F.B., İnce, E.(2017) Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi, Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 10(1), s. 95-116, DOI number: <http://dx.doi.org/10.5578/keg.27591>

Moon, T.R., Brighton, C. M. (2008). Primary teachers' conceptions of giftedness. Journal for the Education of the Gifted. Vol: 31, No:4, pp.447–480.

Moore, J.E.(2009) Teacher Perceptions of Academic Giftedness in Elementary Classrooms: A Study of Metaphors, Unpublished Ph.D. Thesisi, School of the University of Cincinnati

Neber, H.(2004) Teacher identification of students for gifted programs: nominations to a summer school for highly-gifted students. Psychology Science, Vol:46, p:348-362

Neumister, K.L.S., Adams, M.A., Pierce, R.L., Cassady, J.C. , Dixon, F.A(2007) Fourth-Grade Teachers' Perceptions of Giftedness: Implications for Identifying and Serving Diverse Gifted Students, *Journal for the Education of the Gifted*, 30, 4

Okur, A., Özsoy, Y.(2013) Üstün Zekalı Öğrencilerin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bartın Bilsem Örneği, *Journal of Theory and Practice in Education/Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), s. 254-264.

Pierce, R. L., Adams, C. M., Neumeister, K. L. S., Cassady, J. C., Dixon, F. A., & Cross, T. L. (2007). Development of an identification procedure for a large urban school corporation: Identifying culturally diverse and academically gifted elementary students. *Roeper Review: A Journal on Gifted Education*, 29(2), 113-118.

Salvia, J., Ysseldyke, J. E. & Bolt, S. (2010). *Assessment in special and inclusive education*. Belmont, CA: Wadsworth.

Siegle, D., Moore, M., Mann, R.L., Wilson, H.E.(2010). Factors That Influence In-Service and Preservice Teachers' Nominations of Students for Gifted and Talented Programs, *Journal for the Education of the Gifted*, Vol.33, No:3, pp. 337-360

Summak, M.S., Çelik-Şahin, Ç.(2014) Türkiye'de Bilim ve Sanat Merkezlerinde Standartların Belirlenmesi ile ilgili Görüşlerin İncelenmesi, *Asya Öğretim Dergisi*, Cilt:2 Sayı:1

Szymanski, Toni and Shaff, Thomas (2013) "Teacher Perspectives Regarding Gifted Diverse Students," *Gifted Children: Vol. 6 : Iss. 1* ,

Şahin, F., Şahin, D.(2013) Bilim ve Sanat Merkezinde Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyinin İncelenmesi, *Journal of Gifted Education Researches- Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), Özel Sayı, s.54-66

Yıldırım A. ve Şimşek H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

The role of teachers in recognizing the potential of the students and developing this potential is critically important. The sample of this research, which tries to reveal the perceptions of the primary school teachers who make up the first step in the identification of gifted students in our country, to the gifted students is composed of 210 primary school teachers who work in Artuklu, the district of Mardin province and selected by the maximum variation sampling . In this research, which is carried out using Phenomenology, a form consisting of two parts was used to collect data. The first part of the form includes some questions to learn participants' demographic information like their gender, age, seniority, education level, etc. In the second section, there are sentences like: "Gifted student is .. as is / similar. Because" . The data obtained from these forms were interpreted by analyzing in 5 stages (naming, classification, reorganization and compilation, category development and reporting). According to the concepts and themes, the obtained data were tried to be transferred in a modified way, without adding comments and adhering to the essence of the data. As a result of the analyzes, 107 metaphors were produced. When these metaphors are examined, it is seen that the most used metaphors are "mine, flowers, diamonds and stars. These metaphors were collected under 14 themes according to their relationship status. With the grouping of these metaphors has been under themed headings: an individual who is open to knowledge, a multi-faceted and hard-working individual, an individual who will guide the future, a mysterious individual, a developing individual as an interest, an individual in need of attention, an individual who is difficult to discover, an individual who can easily become a rescuer, an individual as a rare individual, a pioneering individual, an individual needs to be evaluated his/her ability. The process of reporting the data collected to ensure the reliability of the research is explained in detail. Within the framework of these results, teachers should be educated by in-service training on the

characteristics, diagnosis and training of gifted students based on their positive perceptions; In addition it is advisable to conduct research on the qualifications of teachers, curriculums and school environments in order to provide effective and productive education for gifted students.